

DEZVOLTARE REGIONALĂ

BULETIN INFORMATIV AL AGENȚIEI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului

Consiliul Regional pentru Dezvoltare Sud a aprobat planul de implementare a Strategiei de Dezvoltare Regională Sud 2016-2020, pentru anul 2019

Consiliul Regional pentru Dezvoltare (CRD) Sud s-a întrunit în ședință ordinară, la 15 martie, pentru a audia Raportul de implementare a Strategiei de Dezvoltare Regională (SDR) Sud 2016-2020 și cel privind activitatea ADR Sud în anul 2018. Factorii de decizie regionali au luat act de activitățile realizate de Agenție în vederea implementării proiectelor investiționale finanțate din FNDR și din sursele UE și au aprobat Planul de implementare a SDR Sud și al activității operaționale a ADR Sud pentru anul 2019.

Într-un raport amplu ce a vizat activitățile desfășurate pe parcursul anului trecut, vorbitorii au prezentat actorilor de dezvoltare regională și invitaților la ședință cele mai importante rezultate

obținute de specialiștii Agenției în domeniul implementării proiectelor de dezvoltare regională, programare regională și cooperare externă, atragere investiții, comunicare și transparență, organizare evenimente de promovare a regiunii, schimb de experiență și bune practici etc. Potrivit raportului, valoarea totală a investițiilor în Regiunea de Dezvoltare Sud a constituit, în anul precedent, 107,72 milioane de lei, din

care 40,22 milioane de lei au fost alocați din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR), iar 67,5 de milioane - din surse de finanțare externe. Astfel, în perioada de referință instituția a implementat 13 proiecte investiționale, inclusiv 6 proiecte finanțate din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și 7 proiecte finanțate de Uniunea Europeană prin

intermediul Proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Totodată, membrii CRD Sud au fost informați că, în anul 2019, ADR Sud va avea în implementare 12 proiecte în valoare totală de circa 113,3 mln. lei, și anume: 6 proiecte finanțate din FNDR,

pentru care s-au alocat din bugetul de stat 38 626 165,39 lei, și alte 6 proiecte - de Guvernul Elveției și Uniunea Europeană, prin intermediul GIZ. S-a specificat că, în baza acordului de finanțare, pentru una din măsurile investiționale - "Construcția apeductului magistral Cahul - Lebedenco și rețele interioare a satelor Lebedenco, Hutulu, Ursoaia (Etapa I)", de către Guvernul Elveției au fost alocați 56 mln. lei (2,9 mln. euro), iar pentru elaborarea a 5 proiecte tehnice, din sursele UE, conform acordului de finanțare, au fost alocați cca 18,7 mln. lei sau 0,97 mln. de euro. Astfel, ponderea finanțării în Regiunea de Dezvoltare Sud, în anul 2019, va fi de 34% din FNDR și 66% din surse externe.

Între altele, ADR Sud mai planifică, în 2019, pe baza experienței de asigurare cu apă potabilă a raioanelor Leova și Cahul din bazinul râului Prut, să conceptualizeze ideea de aprovizionare a raioanelor Șefan Vodă și Căușeni cu apă din bazinul râului Nistru, să efectueze, în contextul apropiat al demarării procesului de elaborare a unei noi strategii de dezvoltare regională, o analiză socio-economică a RDS, care să prezinte o imagine clară a situației existente în zonă.

Construcția apeductului magistral Cahul - Lebedenco - Pelinei - Găvănoasa - Vulcănești - Alexandru Ioan Cuza și a rețelelor interioare în comuna Lebedenco, în plină desfășurare

Directorul ADR Sud, Maria Culeșov, specialiștii în implementarea și monitorizarea proiectelor din cadrul Agenției de Dezvoltare Regională Sud și consultantul regional al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) monitorizează în permanență lucrările în cadrul proiectului "Construcția apeductului magistral Cahul-Lebedenco-Pelinei-Găvănoasa-Vulcănești-Alexandru Ioan Cuza și a rețelelor interioare în comunele Lebedenco, Pelinei, Găvănoasa. Etapa I", implementat de ADR Sud în comun cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), cu suportul financiar al Guvernului Elveției și contribuția comunităților beneficiare.

În cadrul vizitelor la șantierele de construcție, responsabilii verifică periodic evoluția efectuării lucrărilor în cadrul etapei I-a a proiectului nominalizat. A fost consemnat că, la moment, conform graficului, se execută lucrări de construcție a 11,074 km de apeduct magistral, de la Cahul până în comuna Lebedenco, conducta magistrală de apeduct fiind montată deja de firma antreprenorie "Polimer Gaz Conducte" SRL în proporție de 95 la sută. Concomitent, antreprenorul efectuează lucrări de montare a două rezervoare metalice supraterane de stocare a apei potabile, cu o capacitate de 800 m3 fiecare, altele 4 rezervoare a câte 50 m3 fiecare fiind montate deja în comuna Lebedenco.

În paralel, antreprenorul efectuează lucrări de construcție a rețelelor interioare de apeduct în comuna Lebedenco, din care urmează să beneficieze de acces la sursa de apă potabilă de calitate cca. 2665 de locuitori. La moment acestea sunt executate în proporție de 15 la sută. În total se preconizează de a fi construite 25 km de rețea internă de distribuție a apei potabile în satele Hutulu, Ursoaia și Lebedenco, urmând a fi realizate 884 de conectări ale gospodăriilor individuale,

instituțiilor publice și agenților economici la apeductul nou-construit.

Executarea lucrărilor sus-menționate este finanțată din fondurile Agenției de Dezvoltare Elvețiene (SDC), prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

La faza de construcție a rețelelor interioare de apeduct pentru localitățile Lebedenco, Hutulu și Ursoaia, Primăria comunei Lebedenco s-a angajat să participe și ea cu o contribuție proprie de 1 milion 768 de mii de lei la implementarea acestui proiect investițional.

Antreprenorul „Polimer Gaz Conducte” SRL planifică, estimativ, finalizarea lucrărilor de construcție a apeductului magistral Cahul - Lebedenco - Pelinei - Găvănoasa - Vulcănești (satele)- Alexandru Ioan Cuza (Etapa I) până la finele lunii aprilie a acestui an - începutul lunii mai 2019, rețelele interioare de apeduct pentru localitățile Lebedenco, Hutulu și Ursoaia urmând a fi executate până la finele lunii iunie a.c.

În cadrul celei de-a doua etape a

proiectului se preconizează construcția magistralei de apeduct în localitățile Pelinei, Găvănoasa, Vulcănești și Alexandru Ioan Cuza și se află actualmente în faza de proiectare. De asemenea, a fost aprobată finanțarea pentru realizarea lucrărilor de proiectare pentru conectarea gării Vulcănești și a Zonei Economice Libere "Vulcănești" la rețeaua magistrală de apeduct Cahul-Pelinei-Găvănoasa-Vulcănești-Alexandru Ioan Cuza, ca parte a proiectului "Modernizarea serviciilor de alimentare cu apă în raionul Cahul".

Precizăm că măsura investițională "Construcția apeductului magistral Cahul - Lebedenco - Pelinei - Găvănoasa - Vulcănești (satele) - Alexandru Ioan Cuza și rețele interioare a satelor Lebedenco, Hutulu, Ursoaia, Pelinei, Sătuc, Găvănoasa, Vladimirovca și Nicolaevca din raionul Cahul" face parte din programul de modernizare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă a localităților din raionul Cahul, care prevede extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă în 11 localități ale raionului Cahul (clusterul D) și orașul Vulcănești, minimalizarea riscurilor sanitare în zonă, furnizarea apei potabile conform standardelor naționale și directivei privind apa potabilă.

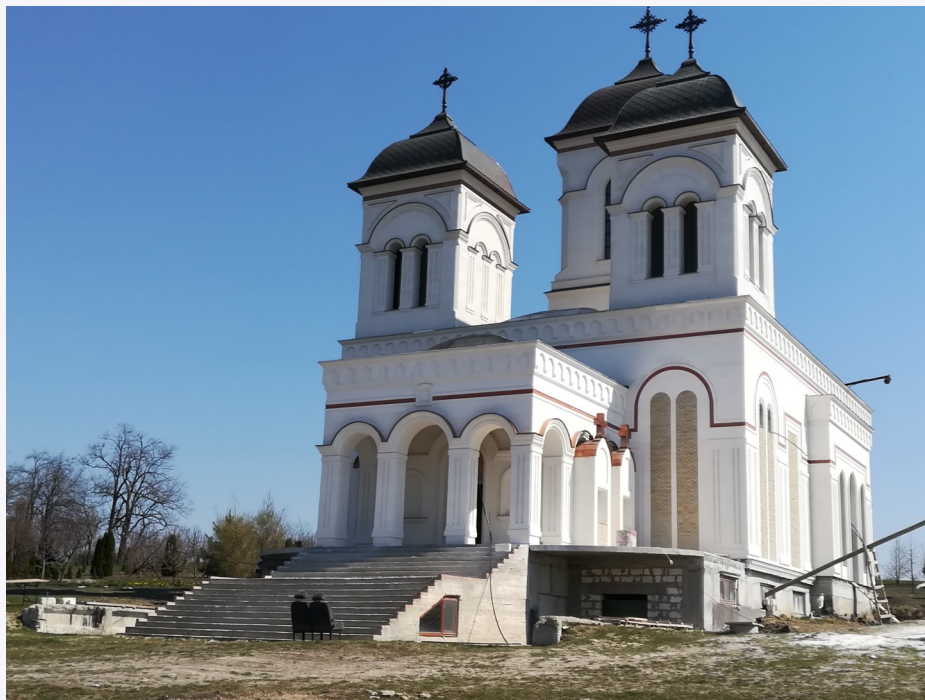
Drumul de acces spre Mănăstirea Chistoleni din Sadaclia a intrat în reparație capitală

Lucrările în cadrul proiectului "Construcția drumului de acces spre Mănăstirea Chistoleni din satul Sadaclia, raionul Basarabeasca", implementat de ADR Sud din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională, sunt în plină derulare. Drumul de acces spre Mănăstirea Chistoleni, cu o lungime de circa 6 km, este reparat capital.

Anreprenorul general "Acit-Trans" SRL execută, actualmente, lucrări de trasare a axei drumului cu cote, lucrări de terasament pentru aducerea terenului la cotele proiectului și de executare a rigolei din pământ.

Pentru construcția drumului de acces spre Mănăstirea Chistoleni, în acest an, din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională au fost alocate 6,613,205.43 lei, costul total al lucrărilor fiind de 8 milioane 924 170,22 de lei, conform contractului de antrepriză.

Deși perioada de execuție a lucrărilor este de șapte luni, antreprenorul, însă, și-a asumat angajamentul să finalizeze construcția acestui drum cu mult înainte de termenul stabilit în contractul de antrepriză.

Grație modernizării acestui drum, va fi îmbunătățit accesul către sfântul lăcaș a unui număr de peste 30 de mii de cetățeni, dintre care circa 29 de mii sunt locuitori ai raionului Basarabeasca, ceilalți fiind din raioanele Cimișlia, Leova etc.

Se estimează, că modernizarea drumului de acces spre Mănăstirea Chistoleni va facilita accesul turiștilor

spre acest obiectiv turistic de interes local și național, dar și va contribui la sporirea atractivității turistice a zonei, contribuind la faptul ca sus-menționatul lăcaș sfânt să fie inclus în rutele turistice internaționale.

"Reparația acestui drum este o mare bucurie și un eveniment important pentru noi. Dar mai ales pentru credincioșii care, pentru a ajunge la mănăstire, sunt nevoiți să parcurgă un drum destul de anevoios atât vara, pe arșiță, dar mai ales pe timp de ploaie și iarna, când acest drum devine practic impracticabil", declară Maria Culeșov, directorul ADR Sud.

Mănăstirea Chistoleni este unul dintre cele mai vechi lăcașe sfinte din Sudul țării. Situată la 90 km de Chișinău și la circa 6 km de satul Sadaclia, raionul Basarabeasca, mănăstirea a fost înființată în anul 1932 de Înalt Prea Sfințitul Gurie (Grosu), Mitropolit al Basarabiei. În perioadă războiului, mănăstirea a fost distrusă până în temelie, iar în primăvara anului 1997 mănăstirea a fost reactivată ca mănăstire de maici cu numele „Mănăstirea Chistoleni”.

Specialiștii ADR Sud învață cum să utilizeze datele geospațiale în planificarea strategică

În perioada 19-21 martie a.c., specialiștii ADR Sud din componenta secțiilor politice regionale și cooperare externă și management proiecte au participat la primul atelier de instruire organizat în cadrul unui proiect moldo-ceh privind aplicarea Sistemului Informațional Geografic (GIS) în procesul de implementare a strategiilor de dezvoltare regională. Acest proiect își propune să contribuie la consolidarea capacităților actorilor de dezvoltare regională și la sporirea investițiilor în Regiunea de Dezvoltare Sud, în rezultatul programării eficiente.

În debutul sesiunii de instruire, Oxana Cazacu, șefa Secției politice regionale și cooperare externă la ADR Sud, a declarat că instituția își manifestă susținerea plenară în vederea implementării cu succes, în sudul țării, a acestui proiect de dezvoltare a planificării strategice, sprijinit de Agenția Cehă pentru Dezvoltare.

„Sunt sigură că noile cunoștințe și abilități obținute de specialiștii ADR Sud în cadrul acestui proiect de dezvoltare a planificării strategice prin utilizarea datelor geospațiale, ne vor permite să trecem la un nivel superior de implementare a proiectelor. Și astfel vom putea atrage investitori în Regiunea de Dezvoltare Sud”, a menționat responsabilă din cadrul ADR Sud.

În cele ce urmează, Antonín Kusbach, specialist GIS în cadrul Agenției ceh

GEOtest, a oferit specialiștilor ADR Sud informații relevante despre GIS și QGIS, elementele de bază privind editarea datelor de tip vector și altele. De asemenea, specialiștii ADR Sud învață cum să creeze hărți și cum să opereze cu date de tip raster și PDF, precum și cu servicii de cartografiere și surse OpenStreetMap.

Iar Pavel Ivancenco, specialist în cadrul Agenției Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, a prezentat ample informații despre infrastructura

națională de date spațiale. Specialiștii Agenției urmează să folosească aceste cunoștințe și practici în procesul de elaborare a planurilor regionale, dar și în prezentarea grafică a unor proiecte concrete.

Specialiștii Agenției urmează să folosească aceste cunoștințe și practici în procesul de elaborare a planurilor regionale, dar și în prezentarea grafică a unor proiecte concrete. Ei consideră că rezultatele acestui proiect vor declanșa un nou tip de planificare strategică în Republica Moldova, Regiunea de Dezvoltare Sud devenind astfel mai atractivă pentru investitori.

Trainingul este organizat în cadrul proiectului „Dezvoltarea regională în Republica Moldova: suport privind implementarea strategiilor regionale folosind Sistemul Informațional Geografic (GIS)”.

Proiectul este finanțat de Agenția de Cooperare pentru Dezvoltare internațională a Republicii Ceh și realizat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în parteneriat cu Agenția cehă GEOtest și Agențiile de Dezvoltare Regională Nord, Centru, Sud și Găgăuzia.

În Regiunea de Dezvoltare Sud a fost dat startul proiectului „Abilitarea cetățenilor din Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană (UE)

Pe parcursul lunii martie a.c., la Cimișlia a fost dat startul proiectului „Abilitarea cetățenilor din Republica Moldova”, care este finanțat de Uniunea Europeană (UE) și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Obiectivul general al acestui proiect este de a spori participarea activă și constructivă a cetățenilor la procesele decizionale locale, regionale și naționale în domeniul serviciilor publice.

Participarea și angajarea cetățenilor în procesul de planificare și livrare a serviciilor publice le va permite acestora să monitorizeze activitatea autorităților publice, să se implice activ în procesul decizional local.

Prin intermediul proiectului cetățenii vor fi împuterniciți să abordeze problemele de mediu, de sănătate și să agreeze împreună cu autoritățile publice prioritățile și soluțiile. De asemenea, se va contribui la edificarea capacităților instituțiilor publice de a utiliza metode participative și incluzive în procesele de luare a deciziilor și la elaborarea politicilor.

Proiectul va acoperi patru regiuni de dezvoltare ale Republicii Moldova: Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia. Bugetul total al acestuia este de circa 5 milioane Euro oferite de Uniunea Europeană, dintre care 3.75 milioane Euro vor fi oferite în formă de granturi pentru organizațiile societății civile. Perioada de implementare a proiectului este prevăzută până la sfârșitul anului 2021.

Pentru Regiunea de Dezvoltare Sud se va oferi un grant de până la 800 mii Euro unei organizații a societății civile, care la rândul ei va acorda sub-granturi organizațiilor locale pentru

implicarea cetățenilor în procesele de planificare, monitorizare și evaluare a serviciilor publice în domeniile aprovizionare cu apă și canalizare, eficiență energetică în clădirile publice și managementul deșeurilor solide.

Participanți la eveniment au reprezentat Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova,

organizațiile societății civile, administrația publică și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Proiectul „Abilitarea cetățenilor din Republica Moldova” este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

A avut loc recepția la terminarea lucrărilor în cadrul proiectului “Construcția apeductului magistral Leova – Iargara”. Apeductul nou-construit este pus în funcțiune

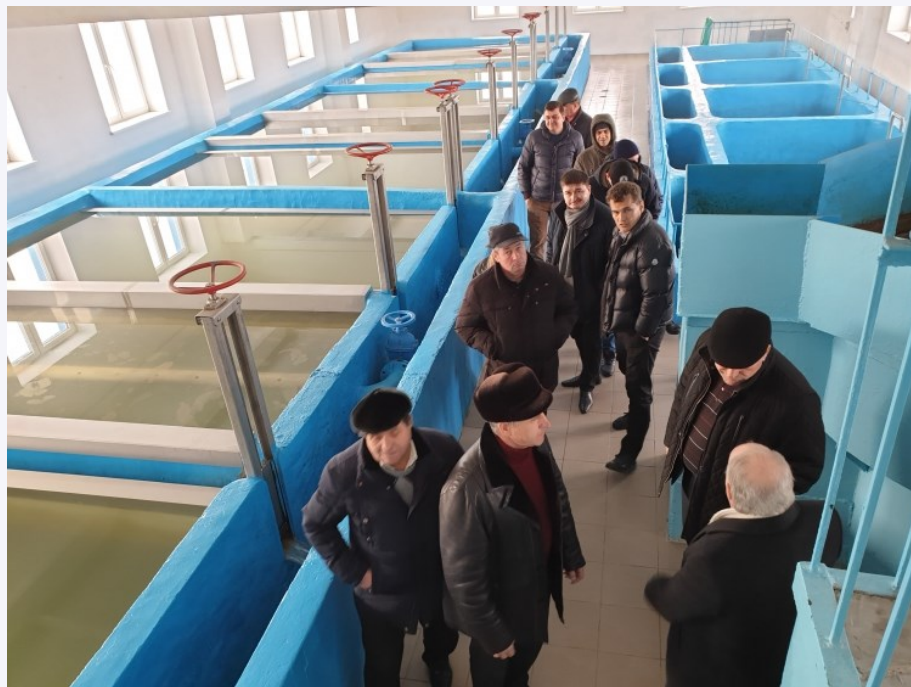
Apeductul magistral Leova-Iargara, construcția căruia a demarat în luna ianuarie a anului 2018, a fost finalizat, rețeaua nou-construită de apeduct fiind pusă în funcțiune și aprovizionând, în prezent, cu apă potabilă de calitate localitatea Iargara și orașul Leova.

În cadrul proiectului dat a fost construită o rețea magistrală de apeduct, cu o lungime de 22,9 km, două stații de pompare și o stație de repompă. De asemenea, a fost modernizată stația de tratare existentă, reabilitate două rezervoare subterane de apă din beton a câte 700 m³ fiecare și construite alte două rezervoare supraterane noi, din panouri metalice a câte 800 m³ fiecare.

La finele lunii ianuarie a.c. a avut loc recepția la terminarea lucrărilor în cadrul proiectului "Construcția apeductului magistral Leova - Iargara", implementat de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Sud cu suportul Guvernului Federal al Germaniei, prin intermediul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova" (MSPL), al Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și cu implicarea Consiliului Raional Leova.

Comisia de recepție a verificat, în prezența antreprenorului, a managerului de proiect și responsabilului tehnic, executarea lucrărilor în conformitate cu prevederile legislației. Membrii comisiei au analizat documentația de execuție a proiectului, cartea tehnică a construcției, certificatele de calitate și rezultate de laborator ale testărilor.

De asemenea, au examinat, pas cu pas, îndeplinirea cerințelor contractului de antrepriză, ale documentației de execuție și respectarea reglementărilor specifice, a exigențelor esențiale în construcții și au verificat termenele și calitatea definitivării lucrărilor prevăzute în contractul încheiat între investitor și executant, precum și în documentația anexată la contract.

Ca urmare a examinării documentației, s-a efectuat vizita la obiectivele proiectului. Rezultatele implementării proiectului s-au dovedit a fi satisfăcătoare, neconcordanțele fiind nesemnificative și urmând a fi înlăturate de către antreprenor în termen de 90 de zile.

Urmează să aibă loc recepția finală a lucrărilor în cadrul proiectului dat și transmiterea apeductului nou-nouț în gestiunea entității beneficiare - a Consiliului Raional Leova.

De menționat, că măsura investițională "Construcția apeductului magistral Leova - Iargara" face parte din programul de modernizare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă a localităților din raionul Leova, care are ca scop îmbunătățirea condițiilor de viață, reducerea riscurilor pentru sănătatea populației și prevenirea exploatării excesive a resurselor naturale și a poluării mediului.

Măsura investițională "Construcția apeductului magistral Leova-Iargara" din cadrul proiectului AAC Leova este

implementată cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), prin intermediul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova" (MSPL).

Valoarea totală a lucrărilor este de circa trei milioane de euro sau peste 60 de milioane de lei, dintre care 2,4 milioane de euro sunt oferite de Guvernul Republicii Federale Germania prin Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), iar 600 de mii de euro sunt alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și de către Consiliul Raional Leova.

Se preconizează ca noua conductă de aducțiune să aprovizioneze cu apă din râul Prut 28 de localități din raionul Leova, la apeduct fiind conectate, la prima etapă, localitatea Iargara și orașul Leova, iar la cea de-a doua etapă - satele Filipeni, Romanovca și Cupcui.

Conectarea tuturor localităților la apeductul nou-construit este planificată pentru sfârșitul anului 2020.

Dorin Andros: “Asigurarea accesului durabil la apă potabilă de calitate și sanitație prietenoasă mediului - o prioritate a Republicii Moldova”

La finele anului 2018, la cel mai înalt nivel a fost prezentată foaia de parcurs care include etapele și acțiunile necesare pentru elaborarea Planului Național de Aprovizionare cu Apă și Sanitație a localităților din țară. Potrivit responsabililor, în primă etapă, urmează a fi evaluată disponibilitatea de apă din surse de suprafață și subterane în raport cu necesarul pe țară. De asemenea, va fi inventariată infrastructura existentă, dar și examinat cadrul normativ în vigoare.

Ce prevede așa-numita foaie de parcurs și ce acțiuni urmează a fi întreprinse de minister în acest sens am încercat să aflăm de la Dorin ANDROS, Secretar de Stat la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Dorin Andros: Astăzi, pe segmentul dezvoltării regionale avem șase arii de intervenție, însă ne dorim ca, pe viitor, să ne concentrăm în mod special pe trei din ele, și anume: pe creșterea atractivității turistice, care, desigur, poate contribui la dezvoltarea economiei locale, dezvoltarea infrastructurilor de afaceri de scară largă, cum ar fi Parcurile Industriale, Zonele Economice Libere, care, de fapt, creează un șir de facilități economice și fiscale pentru acei investitori care doresc să vină în Republica Moldova, să creeze locuri de muncă, dar să și dezvolte o activitate economică suplimentară. Și, nu în ultimul rând, să ne focusăm pe o prioritate majoră la nivel național ca alimentarea cu apă și sanitație. Din cele trei domenii de intervenție pe care le considerăm astăzi prioritare, pe primul loc se situează aprovizionarea cu apă și sanitație. În anul 2018, am desfășurat multiple activități pentru a înțelege suficient de bine care este, de fapt, situația reală în acest domeniu, inclusiv ce acțiuni urmează să întreprindem pentru a o îmbunătăți. În acest sens, pe parcursul lunilor mai-iunie 2018 am efectuat o analiză a sectorului și pot să menționez, cu siguranță, că astăzi, în jur de 53% din populația Republicii Moldova are acces la surse de apă și doar circa 20% - la surse de canalizare.

— ***Trebuie să recunoaștem că este inadmisibil ca în secolul XXI, Republica Moldova - o țară situată în centrul Europei, să nu fie conectată la sisteme de apă și canalizare.***

— Bineînțeles, este o situație precară, care ne-a pus în gardă, inclusiv din

perspectiva faptului că circa 80 la sută din sursele de captare a apelor sunt surse de apă subterane și doar 20 la sută sunt surse de suprafață. În acest sens, cert este că trebuie să ne orientăm politicile noastre astfel încât majoritatea localităților să fie conectate la surse de suprafață, creând servicii regionale de prestare a acestor tipuri de servicii publice. Categorie nu trebuie să mai permitem utilizarea neconformă sau fără o perspectivă durabilă a acestor resurse de apă pe care le avem în Republica Moldova.

De aceea, am decis că este imperios să elaborăm, la nivel național, o secțiune specializată de apă și sanitație a Planului de amenajare a teritoriului național. Aceste elemente sunt prevăzute și în Legea nr. 835, în acest sens am făcut și niște modificări, pentru că, anterior, acest Plan de amenajare a teritoriului stabilea că

este elaborat integral, pe toate sectoarele economiei naționale. Or, în acest sens, ne dăm bine seama că Republica Moldova niciodată sau, poate, în cel puțin următorii 10-20 de ani, nu va avea resursele financiare necesare pentru a putea fi elaborate, la nivel național, secțiuni specializate aparte pentru drumuri, gazificare, energie electrică și multe alte sectoare pe care le avem. De aceea, am decis să prioritizăm aceste intervenții și, reieșind din situația reală, elementul de apă și canalizare a devenit unul prioritar.

Ne dorim ca, până la sfârșitul lunii aprilie a acestui an, să elaborăm caietul de sarcini și termenii de referință pentru contractarea unei companii internaționale, care va elabora secțiunea de alimentare cu apă și sanitație.

(Continuare în pag.8)

(Începutul în pag. 7)

— **Ce ar însemna asta? De ce este necesar, totuși, să avem o secțiune specializată de apă și sanitație la nivel de țară?**

D.A.: Ar însemna ca Republica Moldova să aibă o viziune clară cu privire la sursele de captare a apei, volumul de apă care urmează a fi utilizat, inclusiv care sunt magistralele sau conductele magistrale de apă, care sunt aducțiunile în raioane. Or, un exercițiu similar a fost făcut anterior în domeniul gazificării.

Pentru că nu mai putem admite în continuare o investire a resurselor financiare într-un mod neorganizat și neordonat de la nivel național. În acest sens, am făcut o evaluare a resurselor financiare utilizate și am constatat că, în perioada anilor 2011-2017, am alocat circa 325 de milioane de lei din FNDR, avem practic toți indicatorii care au fost obținuți la acea etapă, și am implementat proiecte cu un cost total de circa 1 miliard 300 de milioane de lei din Fondul Ecologic Național. Și dacă e să calculăm intervențiile noastre în acest domeniu, s-au cheltuit foarte mulți bani, au fost implementate foarte multe proiecte, dar impactul, practic, nu este resimțit la nivel de țară, situația aproape că nu s-a schimbat simțitor.

Având, însă, acea secțiune specializată despre care vorbeam mai sus, vom avea o viziune clară despre cum urmează să se dezvolte acest sector, inclusiv vom avea o eficiență mai mare a utilizării resurselor financiare.

În acest sens, împreună cu Ministerul Economiei și Infrastructurii, ne propunem să elaborăm noi normative de consum a apei, în prezent fiind utilizate încă cele sovietice, care stabilesc că norma de consum a apei pentru 24 de ore este de circa 240 de litri per cetățean. Or, realitățile ne arată că noi nu depășim consumul de 70 de litri pe zi.

Și tocmai aceste elemente sunt luate în calcul atunci când este elaborată documentația de proiect, proiectul tehnic. Iată de ce, ajustând aceste norme de consum, vom obține o economie inclusiv în ceea ce ține de utilajul tehnic care se folosește, dar și la cheltuielile de întreținere ulterioară a acestor apeducte. Fapt care se va reflecta în diminuarea tarifelor pe care urmează să le achite populația.

— **De câți bani este nevoie pentru a asigura în întregime populația Republicii Moldova cu apă potabilă de calitate și sanitație?**

D.A.: Strategia națională existentă în domeniul Alimentației cu apă și sanitație, aprobată pentru perioada 2014-2028, stabilește că avem nevoie de peste 2 miliarde de euro, dintre care circa 980 de milioane de euro sunt necesare pentru domeniul sanitației și restul - pentru apă.

Dar în contextul în care vom ajusta normativele de consum, vom avea o viziune clară la nivel de țară, sunt sigur că această sumă ar putea fi diminuată semnificativ. Această sumă, de un miliard și ceva de lei, care urmează să fie investită în domeniul aprovizionării cu apă separat, fără canalizare, este calculată reieșind din situația când fiecare cetățean din Republica Moldova va avea acces la surse de apă.

De fapt, pentru a acoperi întreaga țară cu servicii de aprovizionare cu apă, avem nevoie de circa 780 de milioane de euro. Reieșind din situația curentă, bineînțeles că Republica Moldova nu dispune de asemenea resurse financiare. Dar dacă vom avea acea secțiune specializată în domeniul alimentației cu apă, vom putea elabora documentația tehnică, și atunci resursele financiare, chiar și în relațiile noastre cu diferiți donatori, nu vor mai fi o problemă. Pentru că donatorii, de obicei, nu se grăbesc să investească într-un domeniu în care nu există prea multă claritate.

Și atunci când elaborăm concepte de

proiecte, noi ne orientăm nu doar pe profil investițional, dar lucrăm inclusiv pentru îmbunătățirea cadrului instituțional, pentru elaborarea unui plan de investiții care ne va arăta care sunt prioritățile, ce construim în primul rând, cum extindem aceste apeducte la nivel raional, local etc.

— **Care trebuie să fie atitudinea APL în ceea ce privește realizarea acestor proiecte, cum trebuie ele să se pregătească ca să facă față acestor provocări?**

D.A.: În perspectiva activităților noastre comune cu APL noi tindem să consolidăm efortul acestora de a crea operatori regionali în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare. Pentru că astăzi și Legea 303 din 13 decembrie 2013 privind serviciile publice de alimentare cu apă stabilește foarte clar că, spre exemplu, Agenția Națională de Reglementări în Energetică calculează tarife doar pentru operatorii regionali, raionali și municipali și nu se implică în stabilirea tarifelor operatorilor locali.

În contextul în care avem operatori locali foarte mici, sunt sigur că activitatea acestora nu este sustenabilă, mecanismul de calcul al tarifelor atunci când nu se implică o autoritate națională în acest exercițiu nu contribuie decât la faptul că tarifele să nu fie justificabile.

Urmează, așadar, să elaborăm un plan de regionalizare a serviciilor, să lucrăm foarte strâns cu autoritățile publice locale pentru instituirea unor operatori regionali, capabili să asigure o gestionare corectă a resurselor de apă.

Beneficiile proiectului „Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru Promovarea Afacerilor și Investițiilor”, discutate cu experții internaționali

Echipa de implementare a proiectului „Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru Promovarea Afacerilor și Investițiilor”, din componența căreia face parte și Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Sud, în calitate de instituție parteneră, alături de Consiliul Raional Cimișlia și ODIMM, a avut o întrevedere cu Antonio Castro, expert internațional, aflat într-o vizită de monitorizare a proiectului "Primarii pentru creștere economică", în Moldova.

Scopul vizitei de monitorizare a fost de a înțelege avantajele/beneficiile acestui proiect pentru autoritățile locale și partenerii implicați, identificarea punctelor de îmbunătățire pentru o posibilă extindere a acestui proiect.

În această ordine de idei, Maria Culeșov, directorul ADR Sud, și membrii echipei de implementare a proiectului au relatat despre activitățile realizate și rezultatele obținute în implementarea proiectului, de la lansarea acestuia și până în prezent.

S-a specificat că, în cadrul proiectului dat, a fost procurat echipamentul necesar și mobilier pentru amenajarea a patru spații de preincubare/biblioteci antreprenoriale în Incubatoarele de afaceri din Cimișlia, Leova, Cahul și Ștefan Vodă, de asemenea pentru amenajarea a patru birouri de informare

pentru antreprenori în raioanele Basarabeasca, Cantemir, Căușeni și Taraclia. De asemenea, au fost elaborate 80 de oferte investiționale, care vor sta la baza Catalogului Investițional și Portalului investițional al Regiunii de Dezvoltare Sud.

Urmează a fi organizate 8 evenimente publice de prezentare a Profilurilor investiționale pentru cele 8 raioane din Regiunea de Dezvoltare Sud, va fi organizat un eveniment public de prezentare a spațiilor de preincubare create, se planifică instruirea a 48 de

prestatori de servicii de consultanță în afaceri pentru IMM - urile din regiune.

Proiectul " Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru Promovarea Afacerilor și Investițiilor" își propune să contribuie la dezvoltarea unui mediu de afaceri competitiv în Regiunea de Sud prin consolidarea capacităților prestatorilor de servicii de suport în afaceri, precum și sporirea cererii de consultanță din partea IMM-ilor. La fel în cadrul proiectului se urmărește creșterea capacității instituționale în promovarea investițiilor în regiune.

Primul eveniment de dezbateri publice pe marginea proiectului Profilului investițional al raionului Căușeni

Recent, Consiliul Raional Căușeni a organizat evenimentul de dezbateri publice pe marginea a două proiecte de documente ce țin de dezvoltarea economică locală. Este vorba de Planul de dezvoltare economică a raionului Căușeni și Profilul investițional al raionului Căușeni.

Astfel, în planul de acțiuni, care este pentru o perioadă de doi ani - 2019-2020, este prevăzută implementarea mai multor proiecte și activități care au menirea de a impulsiona dezvoltarea economică a raionului Căușeni. Cele mai importante activități țin de construcția utilităților publice pentru Zona Economică

Liberă Căușeni, dezvoltarea lanțurilor valorice în domeniul agricol, lansarea și asigurarea funcționalității centrului de informare pentru antreprenori, elaborarea profilului investițional al raionului Căușeni, etc. Ultimele două activități sunt

realizate în cadrul proiectului "Poarta de sud a Moldovei deschisă pentru promovarea afacerilor și investițiilor", finanțat de UE în cadrul inițiativei "Primarii pentru Creștere Economică".

Cei prezenți la eveniment s-au implicat foarte activ în dezbaterile pe marginea proiectelor de documente și au înaintat mai multe

propuneri de îmbunătățire. Ambele documente au fost validate și înaintate propuneri de îmbunătățire. Urmează revizuirea lor și înaintarea Consiliului Raional Căușeni pentru aprobare.

Starea ecologică a resurselor acvatice, protecția și conservarea acestora, subiecte dezbătute în cadrul unei conferințe regionale desfășurate la Cimișlia

Starea ecologică a resurselor acvatice din regiunea sud a Republicii Moldova, protecția și conservarea acestora au fost subiectele dezbătute astăzi, 6 februarie, în cadrul unei conferințe regionale care s-a desfășurat la Cimișlia.

Conferința a fost organizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova. La eveniment au participat specialiști din cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenției "Apele Moldovei", Agenției de Dezvoltare Regională Sud, Inspectoratelor Ecologice, reprezentanți ai Comitetelor sub-bazinelor hidrografice existente la nivel regional și ONG-urilor de mediu care dețin expertiză în acest domeniu,

acvatice și încurajează utilizarea Comitetelor de Bazin și Sub-bazin hidrografic ca instrumente de administrare în comun a bazinelor acvatice și a râurilor de arealul localităților.

La rândul său, Maria Culeșov, director ADR Sud, s-a referit la proiectele de aprovizionare cu apă și canalizare implementate în Regiunea de Dezvoltare Sud din Fondul Național de Dezvoltare Regională și cu suportul partenerilor de dezvoltare, printre care construcția apeductului magistral Leova-largara, care urmează să aducă beneficii unui număr de peste 20 de mii de locuitori din sudul Moldovei, asigurându-le acestora accesul la servicii moderne de aprovizionare cu apă și de canalizare.

De asemenea, doamna Culeșov a menționat ca fiind unul de importanță majoră proiectul care vizează construcția apeductului magistral Cahul-Lebedenco- Pelinei-Găvănoasa - Vulcănești (satele) - Alexandru Ioan Cuza și rețele interioare a satelor Lebedenco, Hutulu, Ursoaia, Pelinei, Sătuc, Găvănoasa, Vladimirovca și Nicolaevca, care este în curs de implementare și își propune să contribuie la realizarea inițiativei de dezvoltare a sectorului aprovizionării cu apă și canalizare și continuarea implementării Strategiei de Dezvoltare Social-Economică a raionului Cahul, componenta aprovizionare cu apă și canalizare.

precum și exponenți ai APL de nivelele I și II din cele opt raioane ale regiunii sud.

Scopul evenimentului a fost de a aduce la cunoștința reprezentanților autorităților publice locale din regiunea de Sud a Republicii Moldova oportunitățile de eficientizare a proceselor decizionale ce țin de utilizarea, protecția și conservarea resurselor de apă la nivel local și regional.

În deschiderea conferinței, Alecu Reniță, președinte al Mișcării Ecologiste din Moldova, a vorbit despre starea ecologică precară a resurselor acvatice, inclusiv în sudul Republicii Moldova, fapt care impune luarea unor măsuri concrete pentru asigurarea securității ecologice și alimentării cu apă a cetățenilor.

În această ordine de idei, o soluție ar fi aplicarea cadrului legislativ care reglementează gestionarea resurselor

Directorul ADR Sud a punctat asupra faptului că aprovizionarea cu apă potabilă de calitate și cu servicii de sanitație este unul din obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională și al Strategiei de Dezvoltare Regională Sud, și rămâne a fi o prioritate majoră atât pentru Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, cât și pentru ADR Sud, în virtutea acestui fapt MADR inițiind, cu suportul partenerilor de dezvoltare, elaborarea unui Plan Național de Alimentare cu Apă și Sanitație al Republicii Moldova.